

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K;
za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K.
za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9-50 K za četrt leta 4-80 K

Posredna številka 18 v.

Reklamacije so poštnine proste.
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Inzerati: Enostopna peti-vrstica
(širina 88 mm) za enkrat 30 vin.
večkrat po dogovoru.

65. števil.

V Ljubljani, v četrtek, dne 2. junija 1910.

Leto XIII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo
„Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave
naročila na list, reklamacije, inzerate i. t. d.: Upravišтво
„Rdečega Prapora“, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Vabilo na naročbo.

Sodruge in prijatelje vabimo na novo na-
ročbo, dosedanje naročnike pa, katerim je potekla
naročnina koncem meseca maja, da jo zo-
pet obnové.

„Rdeči Prapor“

izhaja trikrat na teden ter velja

Za Avstro-Ogrske dežele:

za celo leto K 14.—

za pol leta „ 7.—

za četrt leta „ 3-50

na mesec „ 1-20

Za Nemčijo:

za pol leta K 7-90

za četrt leta „ 4.—

Za Ameriko:

za pol leta K 9-50

za četrt leta „ 4-80

Obenem prosimo cenjene naročnike, naj pri-
poročajo naš list svojim sodrugom, prijateljem in
znancem, naj ga zahtevajo po gostilnah in ka-
varnah, v katere zahajajo in naj nam pošljejo
naslove takih znancev, ki bi ga naročili, če jim
ga pošljemo na ogled.

Upravišтво „Rdečega Prapora“.

Državne železnice.

Za kulisami avstrijskega državnega zbora se
vodi hud boj zaradi državnih železnic. Privatni
kapitalisti se ogrevajo za državna podjetja in z
njihovega stališča je to zelo umevno. Podjetje, ki
ga imajo sami v rokah, nosi profit naravnost v
njihov žep; od državnega podjetja imajo le ne-
posreden dobiček. Kapitalistu je pa velik profit
vedno ljubši od majhnega.

V zadnjih letih se je v Avstriji podržavilo
nekoliko velikih železnic. Država jih pač ni dobila
za majhno ceno; lastniki so že pravočasno skrbeli
in vlade so jim pomagale, da so tudi pri prodaji
posneli smetano. A sedaj, ko se jim je obnesla ta
kupčija, bi radi dobili vir dohodkov zopet v svoje
roke in cela četa kapitalističnih mešetarjev agitir-
a, da bi se dale državne železnice zopet pri-
vatnim družbam v najem.

Ta agitacija je zelo hinavska. Ko so bile do-
tične železnice še privatne, so se uprave neprene-
homa jokale, češ, kako, slabo se jim godi. O tem
bi znali železničarji zapeti marsikakšno pesmico.
Kadarkoli so prosili za kakšno izboljšanje, so uprave
delele take obraze, kakor da bi jih že v bližnjem
kotu čakala beraska palica. Nikdar ni bilo vinarja
za uslužbenca. In nestetokrat so razni ravnatelji
in generalni ravnatelji globoko vzdihili: Da bi se
železnica le že kmalu podržavila!

Sedaj se nekatere glavne proge že podržav-
ljene. In čudno! Tisti kapitalisti, ki so baje komaj
čakali, da bi se jih rešili, delajo zopet na vse
kriplje, da bi dobili breme zopet na svoje rame!

Kapitalisti sicer nimajo vsakdanje navade,
trgati se za izgube. Če se zdaj pulije za državne
železnice, jih gotovo ne vodi usmiljenje z državo,
ampak kakor vedno interesi žepa. Toda na pomoč
prihaja njihovi agitaciji položaj državnih železnic.

Ta je namreč res na slabem. V proračunskem od-
seku državnega zbora je poslanec Sylvester
poročal, da znaša za leto 1909.

deficit 90 millionov.

Drugi počevalec dr. Kolischer je dokazoval, da
je v državnih železnicah investiranega kapitala
4.186.000 000 kron in da je glavnica lani nesla le
167 odstotkov, druga leta pa 2½ do 3 odstotke.
Izdatki so bili lani za 38.400 000 kron večji, nego
je bilo proračunjen, dohodki pa za 15.000.000
manjši, tako da je bil finančni uspeh za 53 mili-
onov kron slabši, nego bi bil moral biti po pro-
računu.

Ampak ta žalostni rezultat se ne da poprav-
ljati s tem, da bi se dale državne železnice pri-
vatnikom v najem, temveč le z moderniziranjem in
izboljšanjem obrata.

Pred vsem so investicije državnih železnic ne-
zadostne; vozov primanjkuje, železniška uprava pa
se omejuje naročbe. Po tujini pripovedujejo pot-
niki, kako umazani, nerodni in zastareli so vagoni
v Avstriji in to odganja tujce od potovanja po
naših deželah. Stara pesem je tudi, da se promet
ne more razvijati zaradi pomanjkanja tirov in
tesnosti kolodvorov. Da bi se to popravilo, bi bilo
treba investirati pol milijarde kron. A tu bi bil den-
ar več vreden nego za barke in puške. Zakaj
tedaj bi se obrat lahko razvijal in železnice, ki so
sedaj pasivne, bi tedaj dajale državi dobiček. Po-
tem tudi ne bi bilo treba, da bi železničarji stra-
dali. Če nosijo železnice na Pruskem lahko 5 do
7 odstotkov, bi bilo to lahko tudi v Avstriji, ki
ima lepše kraje in bi laže privabila tujce nego
Prusija.

Menda bodo agitatorji za privatno kapitali-
stično upravo sedaj kaj odnehali, ko je proračun-
ski odsek sprejel sledečo resolucijo:

„Z ozirom na to, da imajo železnice kot važno
prometno sredstvo namen, pospeševati produkcijo
in narodno gospodarstvo in da se mora tarifna
politika le tedaj izvajati v prid narodnemu gospo-
darstvu, če so železnice v rokah države ter uva-
zuje okolnost, da se more plodnost državnih želez-
nic le s tehnično spopolnitvijo in s smotreno orga-
nizacijo dvigniti, smatra odsek vsak predlog, da bi
se državne železnice oddale v najem, za stvar, o
kateri sploh ni govoriti.“

Delavska knjižica.

Pisali smo že, kakšno orožje proti delavcem
je tista knjižica, ki se je vpeljala baje v korist de-
lavcem in ki jim ima služiti kot »dokument«. V
socialnem odseku državnega zbora je končno prišel
na razpravo zakonski načrt, ki zahteva, da se od-
pravi ta »delavska knjižica«.

O načrtu je poročal socialno-demokratski po-
slanec Schäfer. Med drugim je dejal:

Določbe obrtnega zakona o delavskih knjigah
postavljajo delavca prav v izjemno stanje, ki se
nikakor ne vjema s pravnimi nazori našega časa.
Vsak delavec čuti kot sramoto, da mora vlačiti s
seboj knjižico, ki je po vsem bolj podobna tiral-
nici kakor legitimaciji in v kateri mora dati zapi-
sati vse delavne odnose, ki jih mora sprejemati.
Za legitimacijo je delavska knjižica prav malo pri-
merna; saj jo mora delavec dati podjetniku, da jo
shrani. Delavec jo ima le tedaj v roki, kadar je
brez dela. Prijatelji te knjižice pravijo, da mu
tedaj pomaga, da laže dobi dela. Ampak resnica
je ravno nasprotna. Če je bil delavec prisiljen,
večkrat menjati delo, kar se zgodi pogostoma tudi

najboljšemu delavcu, tedaj smatra podjetnik za
slabo priporočilo, če vidi toliko vpisov v knjiži.
Ne glede na to škodljivost pa daje knjižica pod-
jetniku priliko, škodovati delavcu s tem, da na-
pravi vanjo znamenja, opazke i. t. d. Zakon sicer
prepoveduje, vpisovati v knjižico, kar je za de-
lavca neugodno in delati vanje znamenja, vsled
katerih postane delavec drugim podjetnikom lahko
sumljiv. Vendar se godi to prav pogostoma.

Delavec ima pač pravico, zahtevati v tem slu-
čaju od podjetnika, da mu nabavi novo knjižico.
To pa je navadno združeno s takimi sitnostmi, da
ima delavec veliko škodo, katere mu nihče ne
povrne.

Z delavsko knjižico je delavec izročen podjet-
niku. Knjižica ga

ponižuje

in mu pritiska pečat tlačanstva.

Pa tudi delodajalcu povzrokujejo delavske
knjižice razne sitnosti in mu ne koristijo tam, kjer
naj bi res služile namenu. Po delavski knjižici ne
more podjetnik spoznati delavčevih sposobnosti.
Samo večnim preprirom dajejo poved, ki ne kori-
stijo ne enemu ne drugemu delu.

Delavske knjižice so odstranjene v vseh indu-
strialnih državah Evrope. V Nemčiji je predpis, da
se morajo knjižice voditi le za nevarnostne de-
lavce in se to določbo čutijo ne le delavci, ampak
tudi delodajalci za nepotrebno nadlegovanje.

V imenu vlade se je sekcijski načelnik Ma-
taja trudil, da bi odseku dopovedal, koliko
»dobrih« strani da ima delavska knjižica. Vlada ni
načeloma nasprotna načrtu, vendar ima pomisleka,
če bi se knjižica odpravila brezpogojno. Podjetnik
mora dajati delavcem pogostoma dragoceno orodje
in material, zato mu mora biti mogoče, da se
pouči o tistem, kateremu naj zaupa. Tudi de-
lavcu je knjižica koristna, ker obsega podatke za
dokaz sposobnosti. Sama delavska izpričevala na-
mesto knjižice ne bi bila priporočljiva. Taki listi
se lahko izgube. Vsaj do neke starosti bi se mo-
rala ohraniti knjižica. Tudi za druge smotre je
knjižica koristna, n. pr. če gre za dokaz, da de-
lavcu dele smrdi ali pa da prihaja iz okuženega
kraja. Za delavce je delavska knjižica tudi po-
potni dokument. Če bi se odpravila, bi se morala
vpeljati druga legitimacija.

Dr. Ofner pravi, da je delavska knjižica
ostanek iz dobe tlačanstva. Danes ima le to vred-
nost, da omogoča denunciranje neljubih delavcev.

Dr. Licht omenja, da ne kaže vlada nobe-
nega vodstva v socialno-političnih zadevah. Odsek
se peča samo s predlogi, ki jih vlagajo
socialni demokratje. Vlada naj bi vsaj
jasno povedala, kaj da misli. Do prihodnje seje
naj vlada naznani, po katerih načelih naj bi se po
njenem mnenju reševala ta zadeva.

Politični odsevi.

* Nemški nacionalci na Dunaju so zopet zno-
reli. V soboto zvečer so imeli v petem okraju shod,
na katerem so srdito udrihali po dunajskih Čehih in
govorancih o njihovih naskokih na nemško mesto.
Po shodu se je par sto udeležencev shoda, veči-
noma mularija, zbralo na Margarethenplatzu, kjer
ima dunajski socialno-demokratski dnevnik »Döl-
nické listy« svojo hišo in tiskarno. Tu so zvižgali,
razbijali okna in prepevali »Die Wacht an Rhein«,
dokler jih ni policija pregnala. Da je pršlo nji-
hovo »navdušenje« od alkohola, se razume samo-
obsebi.

* Ogrske volitve so se včeraj pričele. Po do-
sedanjih izkušnjah med volilno agitacijo se lahko
pričakuje, da bodo prav živahne. Khuenovi vladi

je to seveda vseč, ker ima na ta način izgovor, da potrebuje vojaštvo zaradi »miru in reda«. Tudi iz Avstrije se poklicali več vojaških oddelkov tja. Zaradi tega je bil avstrijski domobranski minister interpeliran. Odgovoril je, da se bo poučil pri vojnem ministru. Seveda ima vojaštvo pri ogrskih volitvah vse drugačen namen. Pomagati mora, če tudi nevede in nehoti, vladnim kandidatom do zmage. Kako se to napravi, pa že vedo veliki župani.

* **Proti finančnemu ministru Bilinskemu** je v nedeljo nastopil tudi krščanski socialc Gessmann, čeprav je njegova stranka doslej brezpogojno podpirala vlado. Na nekem shodu je dejal, da so davčne predloge Bilinskega nemogoče in da ni v njih nobenega sistema. Žalostno je, da ne pride pameten predlog od finančne uprave, ampak da se morajo vsak dan vlagati v finančnem odseku predlogi od vseh strani... Za stališče gospoda Bilinskega so to slaba znamenja.

* **V ruski dumi** je prišlo na zadnji seji do hude rabuke. Med debato je vrgel znani caristični petolizec in razgrajal Puriškevič kozarec proti vodju »kadetov« poslancu Miljukovu. Kozarec je padel pred Miljukovim sedežem na tla in se je razbil. Nastal je velikanski hrup. Predsednik je predlagal, naj se Puriškevič izključi za 15 sej. Puriškevič se je izgovarjal, da ga je Miljukov »izzival« in da obžaluje, da ga ni zadel. Potem je pa vendar prosil, naj se mu kazni zniža na polovico. Duma je sklenila, izključiti ga za sedem sej.

* **Bivši hrvaški minister Imre Josipović** je na Dunaju nenadoma umrl na ulici.

* **Krečansko vprašanje.** Tekom pogovora, katerega sta imela francoski minister za zunanje zadeve Pichon in Anglež sir Ed. Grey, se je napravil sledeči načrt za rešitev krečanskega vprašanja: Vse štiri obrambne velesile bi naj pozvale krečansko narodno skupščino, da sprejme mohamedanske poslance zopet v svoje sredo. Nadalje naj ostane status quo z l. 1908. Kreta naj bi ostala še nadalje turška vazalna država s popolnoma lastno upravo. Za visjega komisarja bi naj bil zopet imenovan Zaimis — le ako bi on odločil, bi se naj mislilo na katerega drugega. Italija in Rusija se nista odgovorili na ta predlog. Več turških učenjakov in senatorjev je imelo posvetovanje o krečanskem vprašanju in je sklenilo izdati proglas na ves izobraženi svet, v katerem hočejo razložiti krečansko vprašanje v pravi luči in dokazati, da se godi le Turčiji krivica s kršenjem suverenitete njenih pravic. List »Ikdam« odločno ugovarja, da bi bil Zaimis imenovan za visjega komisarja na Kreti. Ta mora biti le kak turški uradnik ali pa oseba iz ene ali druge nevtralne države. Reuterjev biro poroča, da je Italija sklenila, pridružiti se nasvetom Greyevim in Pichonovim glede krečanskega vprašanja.

* **Pruska poslanska zbornica** je odklonila vladno predlogo volilne reforme. Bethmann-Hollweg je na to predlogo umaknil. Mož ima trdo prusko bučo in ne bo odstopil; tudi zbornica iz umljivih razlogov ne bo razpuščena. Po poročilu »Voss. Zeit.« misli baje vlada v jeseni vložiti novo predlogo glede volilne reforme.

* **Rusko-poljska komisija**, ki se je ustanovila na zadnjem slovanskem kongresu v Pragi, se je razšla, ker se Rusi in Poljaki niso mogli sporazumeti.

* **Razhod poljako ruskega odbora** je nasprotstvo med Rusi in Poljaki šele poostiril. Odbor je imel nalogo pretresovati sporna poljako-ruska vprašanja; ker je pa na seji nek lvovski poslanec strastno napadel rusko vlado, je grof Bobrinski zapustil dvorano. Poljaki sedaj sigurno ne gredo na novoslovanski shod v Sofijo.

* **Krečansko vprašanje.** »Jeni Gazeta« ima poročilo, da je med Anglijo, Francijo in Italijo že dosežen sporazum o obliki avtonomije, ki naj bi jo dobila Kreta. Rusija še ni dala končnega odgovora. Avtonomija naj bi bila po priliki taka, kakršno je imela nekdanja Vzhodna Rumelija. Turška vlada bi imenovala guvernerja izmed uradnikov kakšne nepristranske države.

* **Turška vlada odločno oporeka**, da bi bili Turki v bojih v Albaniji ujeli dva avstrijska častnika.

* **Na Črnogorski meji** so se spopadli Turki in Črnogorci. Turška straža je pogrnala Črnogorce čez mejo. Trije Črnogorci so ubiti, eden je ranjen.

Mladeniško gibanje.

Pripravljalni odbor »Socialistične mladinske zveze na Goriskem« sklicuje za

nedeljo, 5. junija t. l. ob 3. popoldne
javen mladeniški shod v Vrtojbo
v gostilno Josipa Jarca. Dnevni red se glasi:

Socialistična mladinska zveza in nje namen.

Poročevalec sodrug Josip Petejan.

Mladenci iz Vrtojbe in sosednjih občin! Udeležite se tega shoda v čim večjem številu, da pokazemo svojo mladeniško zavednost in veselje do svoje organizacije. Agitirajte pridno za ta shod!

Po shodu se ustanovi Socialistična mladinska skupina za Gorenjo in Dolenjo Vrtojbo.

Sklicatelj.

Z mladeniškega shoda v Gorici.

O izobraževalnem delu in mladeniški organizaciji je poročal sodr. dr. Dermota. Glavne misli njegovega referata so bile: Klic, ki sedaj odmeva po slovenskem svetu kot bojno geslo, se glasi: Za mladino! Isto vsebino, kakor ta klic, so unela do zadnjih dob gesla: za slovensko solo in podobno. Z mladino hočejo razne struje in stranke zmagevati in vladati. Ta stremeljenja drugih strank so običajna na vnanjosti; do jedra, do srca in duše mladine ne morejo prodreti. — Soc. demokracija je v tem oziru tudi grešila pri nas: premalo se je zavzemala za organizacijo med mladino. Podlaga organizacije je izobrazba, vzgoja. Najbolj pristopna je pa mladina od 14.—18. leta. Vpliv staršev in šole takrat nehava; odločuje pa ravno tisti vpliv, ki zadobi premoč v ti dobi, o bodoči smeri življenja in razvoja posameznikovega. Mladega človeka moramo pripraviti, vzgajati. Čas je, da nadomestimo t. zv. socialiste čuvstva s socialisti prepričanja. Organizacija postane potem solidnejša. Potem ne bodo posamezniki le takrat socialisti, kadar gre za groš izboljšanja mezde, marveč vselej in povsod. Demokracično načelo velevala, da se brigamo za mladino; nesocialistično bi bilo, če bi jo bagatelizirali in prepuščali samo sebi. Z navednega stališča izvršujemo s tem prevažno delo: mali narod smo; zato moramo vse sile in moči narodeve usposobiti in jih postaviti na prava mesta v socialnem boju. Izobrazba naj bo strokovna in splošna. Izobraževalno delo naj se vrši v vzajemnosti učitelja in učenca — s citanjem, predavanji, z delavskimi solami, z diskusijami, z vzgledom, s teorijo in prakso. Posebnih društev za to ni treba, ker bi se delo preveč kompliciralo. Izobraževalno delo naj ne bo osamljeno, namreč člen kulturne organizacije socialne demokracije na Slovenskem, ki se naj zasnjuje in izvede po enotnem načrtu. Mladinske organizacije postanejo temelj te organizacije. Cilj je tisti, ki o njem govori Lassalle: Aliansa znanosti in delavstva, obeh nasprotnih tečajev družbe, ki se naj združita, da umorita vse zapreke kulture... Potem postane družba človeška v resnici kulturna, ker bo socialistična.

Dopisi.

Pevma na Goriskem. Dva meseca je tega, kar smo pri nas ustanovili podružnico »Delavskega izobraževalnega društva v Gorici« in danes šteje ta podružnica 40 redno plačujočih članov. Uredili smo si že lepo čitalnico z raznovrstnimi časopisi, ki jih naša mladina in odrasli člani pravi pridno čitajo. Ustanovili smo si tudi pevski zbor, ki pod vodstvom pevovodje gosp. Komla iz Gorice lepo napreduje. Poleg tega imamo tudi dramatičen odsek pod vodstvom sodruga Milosta iz Gorice. Čim nam bodo dopuščale moči, ustanovimo tudi telovadni odsek. Napravili smo si podlago, na kateri hočemo delovati na korist in v zabavo pevmanskih delavcev.

Ob tej priliki naznanjamo vsem sodrugom in organizacijam, da priredi naša podružnica

v nedeljo, 3. julija

svojo prvo delavsko veselico, na kateri prvič nastopita naš mladi pevski zbor in dramatični odsek. Ta dan priredi tudi

zveza socialistične mladine

na Goriskem svoj izlet v Pevmo, ki bo združen z javnim shodom. Natančni spored objavimo pravočasno. Za danes le pozivljamo vse delavce in sodruga na Goriskem, naj se pripravljajo za to slavnost, ki jim bo nudila obilo duševnega užitka in zabave. Na evidenje v Pevmu!

Socialni pregled.

* **Krojaško mezdnó gibanje.** V Gmundnu je mezdno gibanje krojačev končano. Doseglo se je 15 do 20 odstotno povišanje plač.

V Pulju se je stavka krojačev pri tvrdki Steiner končala s popolnim uspehom.

V Budimpešti se je mezdno gibanje krojačev, ki delajo za konfekcijo, končalo brez stavke. Sklenila se je kolektivna pogodba za tri leta, ki prinaša pomočnikom popoln uspeh.

Monakovo. Tu traja stavka konfekcijskih krojačev že osem tednov in se še ne ve, kdaj konča. Konfekcijskarji odklanjajo trdovratno opravičene zahteve pomočnikov. Boj se torej nadaljuje!

Podružnica zveze krojačev v Pulju je sklicala v zadnjem času agitacijski shod specialno za pomočnike, da jih pridobi za organizacijo. O položaju delavk in o potrebi organizacije je poročal sodrug Livuzzi, ki je tudi raztolmačil bistvene določbe veznih pravil. Shod je imel jako povoljen uspeh in je že danes dobra tretjina pomočnic pristopila v organizacijo.

Celjska podružnica zveze krojačev je imela 22. maja t. l. v gostilni pri »Jelenu« precej dobro obiskan shod. Pogrešalo pa se je nekaj starejših pomočnikov, ki bi morali biti pravzaprav malajšim za zgled. O pomenu razredne delavske organizacije je poročal obsirno sodrug I. Bizjak. Govorila sta tudi sodruga Johar in Stipčič o nedeljskem počitku. Izvolil se je odsek, ki ima nalogo, da ukrene vse potrebno, da se prepreči kršenje nedeljskega počitka po krojaških delavnicah. Krojaški mojstri so bili o tem pisмено obveščeni. Odsek apelira na vse pomočnike, da ga v tem stremeljenju po možnosti podpirajo, zakaj skrajni čas je, da se tudi v Celju razmere izpremenijo in nedostaki odpravijo.

Pomočniški zbor zadruga krojačev v Gradcu je imel 21. maja t. l. zborovanje, na katerem se je v smislu § 114 b novega obrtnega reda sprejela kolektivna pogodba, sklenjena med mojstri in pomočniki pri zadnji krojaški stavki. O pomenu kolektivne pogodbe je poročal sodrug Kozel, ki je naglašal, da bo pomočnik lahko podjetnik tiral pred obrtno sodišče, če bi ta kršil tarifno pogodbo. Pogodba se je soglasno odobrila. Pri drugi točki se je sklenilo z večino glasov, da se pobira pomočniška doklada, in sicer po 3 vin. na teden. Vsak pomočnik dobi novi plačilni tarif v obliki knjižice pri sodrugu Kozelu v društvenih prostorih v Klosterwiesgasse 5, tako da je vedno informiran o svojih pravicah napram podjetniku. Imena tistih subjektov, ki so o priliki zadnje stavke krumirili, se objavijo.

Pomočniški zbor zadruga krojačev v Celovcu je bil sklican 21. maja t. l. v hotel Grömer. Navzočih je bilo 60 pomočnikov. Tudi zastopniki mojstrov so bili navzoči in med njimi tudi zloglasni Lovrenc Groy, ki je »Stückmeister«. Načelnik pomočniškega zbora sodrug Petschar izjavi, da se ne more pripoznati Groya kot zastopnika mojstrov na tem zboru in da je navzočnost tega subjekta za pomočnike žaljiva. Sodruga Andraček zahteva, da se Groy odstrani in če se to ne zgodi, naj se zborovanje zaključi. To se je zgodilo. Na zborovanju po § 2 se potem pomočniki potrebno sklenili.

Načelstvo zadruga krojačev i. t. d. v Ljubljani naznanja, da bo prihodnja preizkušnja za vajence in vajenke, oziroma za pomočnike v drugem tednu meseca junija.

* **Stavka mizarjev na Sušaku.** Mizarji pri tvrdki Calugera se nahajajo od 17. maja v stavki. Zahtevajo skrajšanje delavnega časa dnevno na 9 ur, uvedbo minimalne plače od 45 do 60 vin. na uro in pripoznanje organizacije. Pogajanja so se vršila že trikrat, toda vselej brezuspešno. Ostali mizarjski mojstri so se domenili, da ne sprejme nihče nobenega izmed stavkujočih v delo. Izgovarjajo se, češ, dela ni. Nemški konzulat, in to je značilno, si prizadeva pristranosti navedeni tvrdki stavko-kaze. Če spada to tudi v obrambo nemških interesov, ne vemo, vemo pa, da sem izvajljivi mizarjski pomočniki vprico občutni draginji ne morejo eksistirati pri navadni plači. Svarimo vse mizarje in delavce pri strojih, naj ne sprejemajo dela na Sušaku, dokler ne bo poravnani obstoječi konflikt.

* **Černovico.** (Bukovina.) Mizarji v Černovicah so izročili svojim delodajalcem zahteve. Odgovora podjetniki še niso dali. Mizarji naj ne potujejo tja.

* **Pekovski delavci, pozor!** Ogibajte se krajev: Wr. Neustadt, Ljubno, St. Veit, Beljak, Levico, Solnograd, Linc, Rzeszow in Zadar, ker se naši tovarši v teh mestih nahajajo v plačilnem gibanju. Ne dajte se speljati na led; gre se za zboljšanje delavskih razmer in za boljši človeški obstanek. V takih časih morajo biti pekovski delavci solidarni. Sodrugi paki! Bodite na straži, skrbite, da se preprečijo morebitne lumparije. Zabranite vsako krumirstvo!

Strokovni pregled.

Zidarsko gibanje v Gorici. Gospodje zidarski mojstri v Gorici so si ustanovili zadruga v smislu obrtnega zakona, a ne da bi vpoštevali predpise zakona, ki zahtevajo, da morajo biti v taki zadrugi zastopani tudi delavci. Mojstri niso o ustanovitvi zadruga niti obvestili delavcev. S tem se je bavi javen zidarski shod, ki je bil v nedeljo v Gorici. Predsedoval mu je sodrug Petejan, poročala sta pa sodruga Milost v slovenskem in Tuntar v italijanskem jeziku. Oba sta ostro kritizirala ravnanje mojstrov in goriskega magistrata, ki menda tu ni ne pozna predpisov. V zmislu poročil se je tudi predložila resolucija, ki se je soglasno sprejela in se vpošlje kompetentnim oblastim. Za predložitev resolucije se je izvolil poseben odbor, ki ima tudi vse potrebno ukreniti, da se čim prej ustanovi zidarska organizacija v Gorici. Na predlog sodruga Petejana je shod sklenil, brzojavno pozdraviti zidarje v Nemčiji, ki so v hudem boju in nabirati doneske za podporo nemških sodrugov. Nato je predsednik zaključil shod s pozivom, naj se čim prej izvrše današnji sklepi. Tekom tedna bodo enaki shodi v Ločniku, Mosi in po drugih zidarskih krajih.

Strokovni zbor v Trstu. V nedeljo, 12. in ponedeljek 13. junija 1910 se vrši v Trstu v »Delavskem Demu« ul. Boschetto 5. II. nad.

IV. zbor

primorskih in dalmatinskih strokovnih organizacij
s sledečim dnevnim redom:

1. a) izvolitev predsedništva;
b) izvolitev komisije za pregledovanje mandatorov;
c) izvolitev nadzorovalnega odbora;
d) izvolitev komisije za pregledovanje predlogov;
e) izvolitev volilnega odbora za imenovanje strokovne komisije;
2. poročilo strokovne komisije;
3. poročilo blagajnika;
4. strokovne organizacije in politično socialni zavodi;
5. strokovne organizacije in izobraževalna društva;
6. strokovne organizacije in združništvo;
7. izvolitev strokovne komisije;
8. izvolitev nadzorovalnega odbora;
9. slučajnosti.

Zborovanje bo začelo oba dneva ob 9. dopoldne in se bo nadaljevalo ves dan s primernim odmorom opoldne.

Zborevalni red:

1. K besedi se more eglasiti vsako pismo.
  2. Predloge se mora staviti pismo in izdelane.
  3. K predlogom o zaključitvi govorniške liste in o zaključitvi debate se bo dovolila beseda samo enem za in emu proti. Za osebna pojasnila se bo dala beseda samo po zaključitvi debate.
  4. Vsak poročevalec bo smel govoriti eno uro.
  5. Vsak, ki se oglasi k razpravi, sme govoriti 10 minut in ne več kot dvakrat k eni in isti točki.
  6. Sklepale se bo z absolutno večino glasov; ob razpolovljenju glasov bo predlog odklonjen.
  7. Po imenih se bo glasovalo samo, ako to predlaga vsaj 10 delegatov.
  8. Gostje bodo smeli govoriti samo, ako bo to zbor dovolil.
- Organizacije se naprošene, da imenujejo takoj svoje delegate na ta zbor.

Domače vesti.

— O štajerskem deželnem zboru in o obstrukciji slov. poslancev se prav mnogo piše; vendar se pa iz vseh vesti ne more dobiti jasna slika, kaj se pravzaprav hoče in kaj bo. Graški «Volksblatt» n. pr. poroča: «Kakor izvemo, sta se zadnje dni prejšnjega tedna odzvala slovenska poslanca dr. Korošec in Robič vabilu cesarskega namestnika grofa Claryja, da bi se posvetovali o delamoznosti štajerskega deželnega zbora. Ker je namestnik grof Clary takoj ob začetku govora naznanil, da nemški nacionalci vstrajajo na svojem dosedanjem stališču, sta tudi slovenska poslanca odklonila, zastopati svoje stališče.» Na to pravi mariborska «Straža», ki je sedaj nekako oficijelno glasilo štajerskih slovenskih klerikalcev: Tako poroča nemški graški list. Koliko je resnice na tej vesti o vsebini teh pogovorov, ne vemo, le to nam je znano, da je za prihodnje dni klican deželnozborski Slovenski klub k seji v Maribor. Gotovo bo potem Slovenski klub odvestil javnost o sedanji situaciji, v kolikor bo to stvari sami na korist.

— Predavanja v Ljubljani. Obe železničarski podružnici v Ljubljani priredita te dni dveje predavanj, in sicer
v soboto, dne 4. junija v areni «Narodnega Doma».

v ponedeljek, dne 6. junija pa v salonu gostilne «Reinighaus».

Začetek vsakega predavanja je točno ob 8. zvečer. Predaval bo sodrug Etnin Kristan o «Kmečkih puntih na Slovenskem». Ker je snov jako poučna in zanimiva, se vabijo na ta predavanja, ki so javna, vsi sodrugi in sodruginje, ki se zanimajo za stvar.

— Poljskus samomera slabomnega. V sredo jutraj je dospel v Trst z namenom, da se izseli 50letni Czesmelo Panko iz Zulina v Galiciji. Nastanil se je v izseljenskem domu «Avstro-Amerikano». Tam se je močno napil vina ter se drugim pijančeval. V pijanem stanju je kričal, naj ga ubijejo, ker da je s pomočjo svojega sina ubil neprego, sina pa so že aretirali na Dunaju. Spoznalo se je precej, da je zblaznel. Obvestil se je o tem ravnatelj, ki je prihitel ter reveža pregovoril, naj gre spat. Odredilo se mu je neko mesto v II. nadstropju. Nedoroglo potem pa se je Panko vrgl skozi okno na dvorišče. Prihiteli zdravnik je konstatiral več težkih poškodb.

Društvene vesti.

Š Pekovski delavci, včlanjeni v tržaski skupini organizacije pekovskih delavcev, imajo pra-

vico brezplačno se posluževati knjižnice društva «Ljudski oder» v Trstu. To vsled pogodbe, ki jo je napravila imenovana podružnica z Ljudskim odrom. V to svrhu je odprta knjižnica Ljudskega odra ob četrtkih in nedeljah od 9. dopoldne do poldneva. Dolžnost vseh pekovskih delavcev je tedaj, da se te knjižnice pridno poslužujejo. Saj bo v njihovo korist.

Zadnje vesti.

Novi davki in dolгови.

Dunaj, 1. junija. V finančnem odseku je večeraj govoril finančni minister Bilinski. Po njegovem razlaganju je gospodarski položaj naravnost obupen. Za letošnje leto znaša deficit po njegovem računu 71 milijonov. Ta naj bi se pokrili z novimi davki in z monopolom na vžigalice. Kar se tiče socialnega zavarovanja, pravi minister, da se ne more reči nič gotovega o troških. Potem je govoril o vojaških zahtevah, ki jih deli v dve skupini: 1. Troške za vpeljavo dveletne službe ceni na 90 milijonov, potem je «treba» vojašnic, strelšč in pomnoženja trdnjav, kar bi veljalo okrog 100 milijonov. 2. Izredni troški. O stavbi dreadnoughtov ni vladi oficijelno še nič znano (!). Za prihodnja leta se bo zahtevalo za stavbo ladij 300 milijonov; za to se misli najeti posojilo. Za izranžiranje starih bark bo treba okrog 20 milijonov. Nazadnje je minister takorekoč žugal, da se ne sme odlašati dovolitev novih davkov, ker doživimo sicer že leta 1911 lahko polom.

Finančnemu ministru so odgovarjali sodrugi dr. Renner, Winarsky in dr. Diamand. Kolikor je o tem treba povedati, sporočimo prihodnjic.

Prestolni naslednik in kmetje. Dunaj, 1. junija. Z proračunskim odseku je poslanec Malik omenil sledečo zadevo: Dvajset koroških kmetov je vložilo proti upravi lova nadvojvode Franca Ferdinanda na Svinjski planini tožbo za odškodnino, ker jim je divjačina napravila škodo. Razsodišče je odločilo v prid kmetom. Nadvojvodova uprava je pa nato predložila stvar višjemu dvornemu maršalskemu uradu. To ni hotelo priznati rozsodišča. Vsled tega je zadeva ostala nerešena. Kmetje se boje velikih troškov, ki bi narasli, če bi vodili pravdo dalje. Boje se tembolj, ker je bil že okrajni glavni iz Vida ob Glini premesčen v slabši kraj in kmetje mislijo, da se je to zgodilo zato, ker se je brigal zanje. Tudi proti drugim uradnikom se je že nastopalo. Govornik vpraša, če se hoče poljedelski minister pobrigati in napraviti konec temu umazanemu gospodarstvu. — Radovedni smo, kaj bo odgovoril minister.

Kako so cesarja sprejemali v Bosni. Sarajevo, 31. maja. Službena poročila o potovanju in sprejemu cesarja v Bosni pripovedujejo o samem navdušenju, o velikanskih množicah i. t. d. Vsa pa molče o resnici, ki je vse drugačna. Vsa dežela je bila te dni pod policijsko komando, vse vojaštvo je bilo mobilizirano, človek, ki ni imel uradnega pečata na čelu, se ni smel ganiti in na ta način je bilo ljudstvo tako ustrašeno, da ni sprejemal cesarja skoraj nihče drugi kakor uradne osebe in vojaščina. Železniška proga je bila tako zastražena, kakor komaj v času vojne. Na progi so bili nastavljeni čuvaji in drugi železničarji tako, da je drug drugega lahko slišal, če se je glasno govorilo. Skoraj vsa žandarmerija, pomnožena po vojaštvu, je opravljala službo na železnici tako, da je bila za vsak kilometer po ena patrula, ki je štela 4 moše. Potniki so se silno strogo nadzorovali. Kdor je izstopil, se je moral na koledvoru legitimirati. Kdor se ni zdel komisarju popolnoma «nesumljiv», je bil takoj izročen policiji ali žandarmeriji. Te vizitacije so se začele že v Brodu. V Sarajevu so bile po obeh straneh ulic, po katerih se je imel peljati cesar, že dve uri prej postavljene vojaške čete. Vsled vseh policijskih sikan je bila udeležba ljudstva jako majhna. Govorilo se je prej, da pride 50.000 ljudi z dežele v mesto; če jih je prišlo 3000, je to že prav veliko.

Zeppelin na Dunaju. Dunaj, 1. junija. Včeraj se je na rotovžu konstituiral odbor za sprejem grofa Zeppelina, ki se dvigne dne 9. junija zvečer v Friedrichhafenu v zrak in priplava dne 10. t. m. ob 3. popoldne na Dunaj. Čez mesto bo letel polagoma, potem se spusti na simerinski paši na tla. Cesar bo opazoval let iz Schönbrunn in potem pozdravil Zeppelina v Simeringu. Zrakoplov ostane 24 ur na Dunaju.

Ogrske volitve. Budimpešta, 1. junija. Danes je prvi dan državnoborskih volitev in od danesjega dne bo najbrže vse odvisno. Danes namreč voli 337 okrajev, jutri 49, pojutrišnjem 16, potem dne 5. junija 1, dne 6. junija 4, dne 7. in 8. junija po 1. dne 9. in 10. junija po 2 okraja. Večina okrajev, v katerih se voli danes, je

izpremenjena v vojaška taborišča. Skoraj vse vojaštvo iz ogrskih garnizij je na nogah, prišlo je pa že mnogo čet s Hrvaškega, iz Krakova, Olo-muca, Tešina, Opave, Przemysla, Jaroslava i. t. d. Mogoče da pride danes še vojaštvo iz Gradca ter kavalerija z Dunaja in iz Štokeraeve. Kandidati nemadžarskih narodnosti se pritožujejo radi velikanskega terorizma. V vladnih krogih računaje na sledeče rezultate: Vladna stranka 220, izven stranke stoječi 18, Košutovci 80, Justhovci 54, ljudska stranka 20, narodnosti 17, manjše stranke 4 mandate.

Budimpešta, 1. junija. Po dosedanjih poročilih o današnjih volitvah so znani sledeči rezultati: Vladna stranka je dobila 45 mandatov, Košutovci 5, Justhovci 3, ljudska stranka 1, divjaki 4, narodnosti 2 mandata. Doslej manjkajo še poročila iz 278 okrajev, ki imajo voliti danes. V nekaterih okrajih je prišlo do velikih rabuk; o podrobnostih se ne poroča. Vladna stranka je prepričana, da zmaga.

Budimpešta, 1. junija. Vladna stranka je doslej dobila 52 mandatov.

Volitev na Češkem. Praga, 1. junija. Poslanec Markert, ki je v deželnem zboru zastopal mesto Češka Lipa, je odložil mandat. Nadomestna volitev bo dne 14. julija.

Tiskovni zakon. Dunaj, 1. junija. Tiskovni odsek je večeraj končal razpravo o novem tiskovnem zakonu, ki se nemudoma predloži državnemu zboru.

Avanzma Črnogore. Dunaj, 1. junija. Tukaj se potrjuje vest, da postane Črnagora ob jubileju knjaza Nikole kraljevina.

Finski deželni zbor. Helsingfors, 31. maja. Finski deželni zbor se je zaključil.

Franconka vlada in papež. Pariz, 1. junija. «Matin» trdi, da se vatican posvetuje s francoskimi škofi, na kakšni podlagi bi smela francoska duhovščina zopet stopiti v dotiko s francosko vlado.

Stavka na Francoskem. Cherbourg, 1. junija. Arzenalski delavci so napovedali stavko, ker se jim je odklonilo zboljšanje plače.

Pariz, 1. junija. Na francoski južni železnici je izbruhnila stavka. Na prošnjo delavskega ministrstva je vojna uprava komandirala vojaške 5. ženijskega polka, da opravljajo službo na železnici.

Vstaja v Albaniji. Solun, 31. maja. Glavno poveljništvo se je iz Ferizovića prelozilo v Džakovo. Divizija Osmena paše je razorožila prebivalstvo v Prizrenu. Pregarjajo se vstati, ki so oplenili vojaško skladišče in niso vrnili navopanih Mauverskih pušk. Na povelje Sefket paše so vsi puškarji v Albaniji prisiljeni, popravljati konfiscirano orožje za armado.

Smrtne obsodbe na Ruskem. Peterburg, 1. junija. Vojno sodišče je obsodilo 29 obtožencev na vislice, baje radi cestnega ropu.

Ločitev zakona na Ruskem. Peterburg, 1. junija. Opozicionalni poslanci so izdelali predlog, po katerem se ima vpeljati reforma zakonskega prava, ki dovoljuje sodnijsko ločitev zakona.

Maček

je trpljenje hudo,

pa napravi čudo!

Edini likér za slab želodec!

Ljudska kakovost

litr K 2-44.

Kabinetna kakovost

„ „ 4-60.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

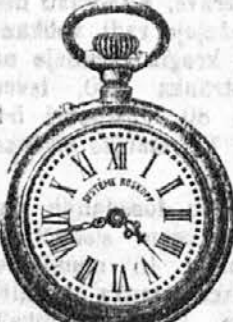
Stopnice, balkoni
spomeniki
stavbeni okraski
i. t. d.

Kranjska betonska tvornica Tribuč & Komp.
v Ljubljani.

Cementne cevi
v vseh dimenzijah
barvaste plošče
i. t. d.

H. Suttner
Ljubljana Mesni trg
nasproti rotovža

Priporoča svojo bogato zalogo pravih švicarskih ur, zlatnine in srebrnine najfinjšega izdelka po najnižjih cenah. Blago le prve vrste. Cenik na zahtevo zastoj in poštnine prosto. Obrnite se zanesljivo na domačo trgovko, kjer boste najbolje postreženi. 103

Zidarji in zidaraki delavci, pozor! Po Slovenskem, zlasti po Goriškem in Spodnjem Štajerskem hodijo agentje, ki iščejo zidarjev za Švico. Svarimo jih, naj se nikar ne dajo zapeljati po obljubah po visokih plačah, ki se nikdar ne izpolnijo. Agentje pri svojem lovu na zidarje in zidarske delavce ne povedo, da je v Winterthuru in okolici stavka, ki traja že nad enajst mesecev; delavska solidarnost torej zahteva, da se s takimi agenti povsod, kjer se pojavijo, temeljito obračuna. Vsak sum je takoj naznaniti Strokovnemu tajništvu v Ljubljani ali pa naravnost na naslov: Streikkommission der Maurer, Winterthur, Schweiz. Torej ne v Švico! Zaupnike strokovnih in političnih organizacij se naproša, da pouče vse zidarje in zidarske delavce v njihovem okraju.

Darila.

Sodrug v Pevni na Goriškem K 180 za tiskovni sklad „Rdečega Praporja“.

Zahvala.

Vsem tistim, ki so mi izrekli sožalje ob smrti moje ljube hčerke Ljudmile in ki so se udeležili pogreba, izrekam najiskrenejšo zahvalo. Zlasti se zahvaljujem slavnemu šolskemu vodstvu in darovateljem vencev.

Zagorje ob Savi, dne 31. maja 1910.

Miha Čobal.

Našim somišljenikom priporočamo:

Jlirija in Praxin kremo
za čevlje.

Ciril in Metodovo vazelino in
vazelino z mednarodno znamko Ciril Metoda
ter Polerin čistilo za kovine.

Te predmete izdeluje domača tvornica kemičnih izdelkov
Golob & Volk, Ljubljana. 52—20

50 % prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju in kavi; **kri, moč, zdravje** dosežete in ohranite, ako pijete

Sladin

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak knjižico brezplačno. 52—41

v lekarni **Trnkóczy** zraven rotovža v Ljubljani ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Kavarna
„Unione“ v Trstu
ulica Caserma in Torre Blanca
se priporoča.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

Franjo Parkelj
lastnik reklamnega in plakaterskega
podjetja, snajenje stanovanj in okenj
Ljubljana
Šelenburgova ulica 6
52—1 izvršuje
vsa v to stroko spadajoča dela
točno in po zmernih cenah.

Izdelovalci sodavice, pokalice
i. t. d.
Mat. Zalar
se je preselil z Dunajske ceste
v Gradišče štev. 7 (pri Kroni)
ter se vsem odjemalcem priporoča na-
daljni naklonjenosti. 3—1

Odvetnik dr. Fran Šolar
je otvoril
svojo odvetniško pisarno
v Trstu.

Ulica Farneto štev. 3, II. nadstropje.

Restavrant „International“

(Zadružna delavska gostilna.)

TRST, ulica Giovanni Boccaccio štev. 25.

v bližini južnega kolodvora.

Vsakovrstna pristna vina. — Izborna preskrbljena kuhinja z gorkimi in mrskimi jedili. — Cene zmerne. 6—1

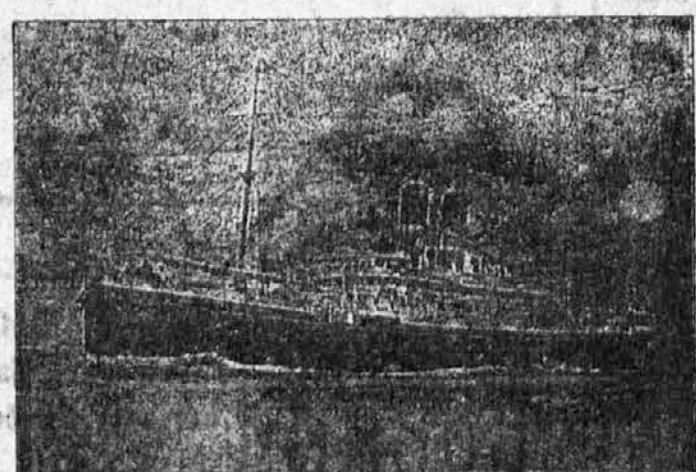
Gostem na razpolago razni časopisi. Shajališče vseh sodrugov, posebno železničarjev

Prvi kranjski pogrebni zavod
FR. DOBERLET
Ljubljana, Frančiškanska ulica štev. 10.
Ustanovljen leta 1868. 26—6 Telefon štev. 97.
Prevzemajo se pogrebi, prevažanja z vozom in po železnici in oskrbujejo se tudi pogrebov se tičeče stvari v Ljubljani po najnižjih cenah. Imitirane kovinske krste lastnega izdelka. Velika zaloga kovinskih krst v vseh velikostih s primerno opravo. Oskrbujejo se sveži in suhi cvetlični venci s primernimi trakovi z napisom in brez napisa.

Delniška družba pivovarne Union
Sp. Šiška pri Ljubljani

priporoča svoje priznano izborno

marčno, dvojnomarčno in eksportno pivo
v sodcih in steklenicah. 10-10

Potniki v severno in južno Ameriko

vožijo sedaj le po domači avstrijski progi

52—21

Avstro-Amerikana

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtenicama, električno razsvetljavo, breztičnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopelj i. t. d.

Odhod parnikov: V severno Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

Simon Kmetetz, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.